

Bogataj v novih knjižicah o slovenski kulturni dediščini in posebej o potici

Ljubljana, 5. oktobra - Pri založbi Hart sta izšli knjigi Janeza Bogataja Slovenska potica vseh sladice kraljica ter Slovenija: Kulturna dediščina na stičišču Alp, Sredozemlja, Panonske nižine in Balkana. Slednja po njegovih besedah kaže naše žlahtnosti in poskuša pokazati, kaj je kulturna dediščina, zakaj velja živeti z njo v sodobnem svetu ter kako nas lahko navdihuje.

Bogataj je v krajšem predavanju ob četrtkovi predstavitvi knjige v Narodni galeriji izpostavil nekaj primerov neustreznega odnosa do naše kulturne dediščine in ravnanja z njo. Tak primer so denimo Rikljev vila na Bledu in kozolci. Za nekaj najbolj markantnih kozolcev sicer družba skrbi, ostali pa bodo propadli oziroma se spremenili v nekaj drugega, je menil.

Na področju obredov, šeg, navad in ritualov pa denimo na eni strani na muzeološki, igrani način nadaljujemo preteklost, na drugi strani pa papagajsko prevzemamo iz bližnje in daljne evropske in svetovne soseščine modele, ki jih regionalno nadgradimo. Klasičen primer tega so po Bogatajevih besedah martinovanja, praznik ki smo ga v vsebinskem smislu popolnoma prekopirali iz sosednje Gradiščanske po letu 1960, ko se je začel razvijati vinski marketing. Se pa ob tem nihče ni vprašal, ali imamo kakšne martinovanjske tradicije in dediščino v Sloveniji, je bil kritičen Bogataj in dodal, da so sicer vse tri vinorodne dežele poznale popolnoma različne oblike martinovanj.

Kot je še povedal, smo na eni strani nasičeni s kakovostnimi primeri dediščine, za katere družba poskrbi in namenja sredstva za njihovo ohranjanje, na drugi strani pa obstaja vrsta banalnosti. In prav te so ga pravzaprav navdihnile, da se je lotil pisanje te knjižice.

Predstavitve se je udeležil tudi minister za kulturo Dejan Prešiček, ki je spomnil, da sta knjigi izšli v Evropskem letu kulturne dediščine (ELKD). Poudaril je, da je kulturna dediščina "eden najpomembnejših stebrov identitete našega naroda". "Je del okolja in družbe, v kateri živimo, predvsem pa je del nas, obdaja nas povsod," je povedal in dodal, da je dvig zavedanja o tem eden ključnih ciljev ELKD.

Po njegovih besedah varovanje kulturne dediščine, "ki smo jo za kratek čas dobili v upravljanje od naših prednikov in ki pred nas polaga veliko odgovornost", tudi že dolgo ne

pomeni več zgolj njenega varovanja pred zunanjimi vplivi, ampak je sodobna prezentacija dediščine postala uveljavljeni standard.

Po besedah urednice Maje Jug Hartman je v knjigi Slovenija: Kulturna dediščina na stičišču Alp, Sredozemlja, Panonske nižine in Balkana zbranih 105 utrinkov slovenske kulturne dediščine preteklega in sodobnega delovanja na področju umetnosti, arhitekture, rokodelstva, šeg in navd, duhovne ustvarjalnosti, in industrijske dediščine in drugih. Vključuje več kot 400 fotografij.

Knjiga Slovenska potica vseh kraljic sladica pa je po njenih besedah nastala potem, ko je Slovenija leta 2017 zaščitila slovensko potico, za začetek orehovo, orehovo z rozinami, pehtranovo, pehtranovo s skuto in rozinovo. Sedaj je v postopku še zaščita slovenske potice kot zajamčene tradicionalne posebnosti v EU, je še povedala.

Knjigo uvede poglavje Kako je nastala slovenska potica, sledijo poglavja o najstarejših zapisih o potici, poticah v vsakdanjem življenju, vrstah slovenskih potic in njihovi zaščiti in potičniku, na koncu so recepti za pripravo zaščitene slovenskih potic. Knjigo, ki je izšla tudi v angleščini, krasijo ilustracije Marka Kočevarja.

5.10.2018 11:08 tv/mce

© STA, 2018